

Evidence jeskyní Českého krasu: doplňky a změny za období 1. 10. 2007 až 1. 10. 2009

Inventory of caves of the Czech Karst: Supplements and changes during the period from October 1, 2007 to October 1, 2009

Karel Žák¹, Michal Kolčava², Roman Živor¹

0. Abstract

The paper updates the cave cadastre of the Czech Karst and summarizes changes in the cadastre and new cave discoveries done in the area during the last two years. Most discoveries of this period have been done by extension of caves known already before. In the Na Javorce Cave located close to the Karlštejn Castle a new cave sections with a length of several hundreds meters were discovered in 2008 and 2009. The cave reached a length of 1,470 m. The second most important discovery was performed in the Tetínská Propáštka II Cave near Tetín, where a 74 m long new section was discovered in 2009. Seven new small caves were discovered and described. The number of caves of the Czech Karst recorded in the cave cadastre reached 683, and the sum of their length is 22,830 m.

1. Úvod

V čísle 29 sborníku Český kras jsme publikovali soupis jeskyní Českého krasu k datu 1. října roku 2003 (ŽÁK et al. 2003), v čísle 31 tohoto sborníku pak doplňky a změny tohoto soupisu k 1. říjnu 2005 (ŽÁK et al. 2005), a v čísle 33 další sadu doplňků k 1. říjnu 2007 (ŽÁK et al. 2007). Na tyto přehledy navazujeme souhrnem hlavních změn v evidenci jeskyní Českého krasu a stručným popisem nových objevů, ke kterým došlo v posledních dvou letech (a o kterých jsme se dozvěděli). Evidenční čísla jeskyní uvádíme ve stejném zkráceném formátu jako v předchozích příspěvcích, obdobná je metodika určování délek a celkového převýšení (denivelace) jeskyní.

2. Zpřesnění, opravy a změny údajů u již dříve evidovaných jeskyní

V této části příspěvku jsou (v pořadí podle evidenčních čísel jeskyní) shrnuty změny v údajích u některých již dříve evidovaných jeskyní, ke kterým došlo v souvislosti s jejich odtěžením nebo zavalením. Dále jsou uvedeny změny související s průzkumnou činností jednotlivých jeskyňářských skupin, základních organizací České speleologické společnosti (dále ČSS ZO...), tedy například prolongace jeskyní nebo propojení dříve samostatných jeskyní. Jako prolongace je ve speleologické terminologii označován průzkum nových částí jeskyně prováděný obvykle výkopem nepevných jeskynních sedimentů.

13-024/B Tetínská propáštka II. Nachází se v Tetínském rokle na okraji obce Tetín. V jeskyni pokračovaly prolongační práce zahájené v roce 2004 na základě podnětu P. Nakládal (NAKLÁDAL et al. 2004; NAKLÁDAL et al. 2005). Na výkopech se kromě členů ČSS ZO 1-02 Tetín podílejí i členové ZO 1-06. Pokračovaly práce na hloubení sondy v zadní části jeskyně. Dne 31. ledna 2009 bylo v sondě dosaženo hladiny podzemní vody přibližně 26 m pod úrovní vchodu do jeskyně. V únoru letošního roku se pozornost zaměřila na odbočku ze sondy v hloubce 5 m pod její ohlubení, kde se dne 28. února 2009 podařilo 7 m dlouhým průkopem zahliněné chodby dosáhnout volných prostor. Další části jeskyně, směřující všeobecně k JZ, byly postupně objeveny 28. března a 3. dubna 2009. Nové

objevy z roku 2009 mají délku volných prostor více jak 75 m. Jeskyně tím dosáhla celkové délky všech prostor 147,5 m. Jedná se o jeden z významných objevů volných jeskynních prostor v Českém krasu posledních několika let, který je podrobně popsán v samostatném článku v tomto svazku. V souvislosti s objevem nových prostor, kvůli jejich ochraně a aby se předešlo případnému pádu neznámých návštěvníků do sondy, byla jeskyně opatřena uzamykatelným uzávěrem.

14-001 Portálová jeskyně v lomu Montánka u Tetína je dlouhodobým pracovištěm jeskyňářů ČSS ZO 1-02 Tetín. Průzkumné práce zde přerušovaně probíhají již po dobu 35 let. V listopadu roku 2008 byla zahájena nová etapa průzkumu pročištěním těsného okénka zaplněného sypaným pískem a drobnozrnným šterkem, na horním konci komína v tzv. Prvé chodbě. Dne 29. listopadu 2008 se podařilo otvor rozšířit natolik, že B. Kahlert prolezl do volného pokračování, ve kterém byla dne 6. prosince objevena volná kruhová prostora nazvaná Haryho rotunda. Celkem bylo na konci roku 2008 v Portálové jeskyni objeveno 21 m nových prostor a její délka dosáhla 151 m. V roce 2009 byly nově objevené prostory mírně rozšířeny dalšími pracemi, Portálová jeskyně dosáhla délky všech prostor celkem 155 m.

14-014 Volarská jeskyně leží ve stěně lomu Montánka nedaleko od hlavního vchodu Portálové jeskyně a je spolu s ní součástí většího, dosud navzájem průlezně nespojeného jeskynního systému Kavčí díry. Ve Volarské jeskyni probíhá prolongace členů ČSS ZO 1-02 Tetín od září roku 2004. V posledních dvou letech byly práce zaměřeny na pokračování tzv. Srbské větve jeskyně, směřující k JZ. Zde bylo ve dvou různých směrech postoupeno prostorami původně prakticky úplně zaplněnými sedimentem celkem o 20 m. Jeskyně dosáhla délky 98 m.

14-025 Albrechtova vodní jeskyně, nacházející se ve dně Kruhového lomu nedaleko Srbska, byla zasypána a její vchod není přístupný.

15-013 U buku. V této malé jeskyni, nacházející se v lomu U panenky Marie nad Tetínem, probíhají prolongační práce ČSS ZO 1-02 Tetín přerušovaně od roku 1998. K datu uzávěrky jeskyně dosáhla celkové délky 17 m, s hloubkou nejnižšího bodu zhruba 5 m pod vchodem.

17-018 Augustová jeskyně v Tomáškově lomu u Srbska byla v roce 2008 z důvodu ochrany opatřena uzamykatelným uzávěrem.

18-023 Malá Panama. V této jeskyni nacházející se v lomu Plešivec (Nový Homolák) u Měňan probíhá prolongace klesající

¹ Geologický ústav AV ČR v.v.i., Rozvojová 269, 165 00 Praha 6 – Lysolaje; zak@gli.cas.cz, zivor@gli.cas.cz

² Davidkova 95, 182 00 Praha 8; mayk@atlas.cz

Poděkování: Děkuje všem jeskyňářům, kteří nám poskytli zpřesňující a nové údaje. Doplnění databáze jeskyní Českého krasu a sestavení článku bylo podpořeno výzkumným záměrem AV0Z 30130516 Geologického ústavu AV ČR, v.v.i. Český kras (Beroun), XXXV (2009), 50–54, 1 tab.

© Muzeum Českého krasu, Beroun

ISSN 1211-1643

ISBN 978-80-903477-4-8

chodby směřující k dnes zavalené a nepřístupné jeskyni Panama. Během uplynulých dvou let došlo k postupu o několik metrů. Výplně chodby obsahují zbytky kostí fosilních obratlovců spodnopleistocenního stáří, které průběžně dokumentují pracovníci Přírodovědecké fakulty UK v Praze a Geologického ústavu AV ČR pod vedením I. Horáčka. Délka jeskyně v databázi zatím nebyla upravována.

18-035 Prostřelená. Zbývající větší torzo jeskyně v činném lomu VČS – východ bylo odtěženo dne 15. 7. 2009.

18-040 Bonzáková sluj. V této menší a místy velmi těsné jeskyni v lomu Kobyla proběhly menší prolongační pokusy již dříve (1976, skupina A. Komaška, a před rokem 2000, NAKLÁDAL et al. 2003). Při nich se podařilo proniknout do strmě klesajících dutin několik metrů pod vchodem. V dubnu 2009 zde zahájili rozsáhlejší práce jeskyňáři ČSS ZO 1-04 Zlatý kůň. Prostory jeskyně sledují napřed šikmo upadající plochu očkovského přesmyku a potom pokračují svisle dolů podél poruchy v koněpruských vápencích. K datu uzávěrky dosáhla hloubka jeskyně 14 m, celková délka prostor je 16 m.

20-003 Krápníková jeskyně v Šanově koutě byla na podzim roku 2008 opatřena uzamykatelným uzávěrem s vletovým otvorem pro netopýry, aby se předešlo dalšímu ničení výzdoby, psaní po stěnách a rušení zimujících netopýrů. V jeskyni proběhl úklid odpadků a částečně očištění stěn od nápisů.

21-054 Arnika, zajímavá členitá jeskyně s občasnými ponory povrchových vod v údolí Propadlé vody nad Svatým Janem pod Skalou, je dlouhodobým pracovištěm členů ČSS ZO 1-05 Geospeleos (KOLČAVA a ZAPLETAL 2008). Od roku 2008 se zde práce soustředily na část zvanou Nová Arnika, větev klesající směrem k V. Ta je občasně protékána vodou z ponorů, v období únor – srpen 2009 byla protékána trvale (do 0,5 l.min⁻¹). Za hrdlem zvaným Kotlík bylo vykopáno částečně volné pokračování a prolongována přímá klesající Kotelní chodba až do vzdálenosti 16 m k vertikálnímu schodu a větvení odtokových cest k V a SV. Délka jeskyně tak vzrostla o 20 m na celkových 175 m.

22-002 a 22-003 jsou z velké míry uměle vykutáné sklepy v holocenních pěnvcích ve Svatém Janu pod Skalou, s menším podílem přírodních dutin. V roce 2008 probíhala ve sklepeních dokumentace a přesnější mapování členů ZO 1-05 Geospeleos, za pomoci několika dalších svatojanských příznivců. Byly pročištěny a dokumentovány několik metrů dlouhé těsné dutiny přírodního charakteru, navazující na převážně umělé prostory sklepů. Podrobnosti jsou uvedeny v článku KOLČAVY a ZAPLETALA (2008). Vzhledem k převážně umělému charakteru těchto podzemních objektů nebyly jejich tradičně udávané délky v databázi jeskyní nijak upravovány.

23-005 Pátá sluj byla jednou z paleontologicky významných vertikálních dutin se sedimentární výplní v lomu Na Chlumu u Srbska, tedy jednou z lokalit s nálezy kostí pleistocenních obratlovců v tomto lomu. Ve válečných letech v ní sbíral materiál pro Národní muzeum J. Petrbock, přesnou polohu lokality ale nezaznamenal. Poloha Páté sluje v lomu záhy upadla v zapomnění, takže již SKŘIVÁNEK (1954) ji podle ústního podání lokalizuje nepřesně zhruba do prostoru nad dnešní Fialovou jeskyní (stejná nesprávná lokalizace byla přejata i do knihy Jeskyně ČR, HROMAS et al. 2009). KUČERA (1985) polohu Páté sluje také přesně neznal, uvádí ale, že pokračování dutiny směrem dolů nebylo lomem sledováno. DIEDRICH a ŽÁK (2006) na základě podobnosti fauny a její fosilizace a podle některých nepřímých indikací ze starší literatury soudili, že Pátá sluje může být totožná s tzv. Komínem Srbských jeskyní, avšak bez přesnějších důkazů. Při dohledávání

starší literatury se podařilo tento nejistý předpoklad potvrdit. ŠANTRŮČEK (1945) v Turistických novinách ze září roku 1945 v popisu objevu Srbských jeskyní na Chlumu jednoznačně uvádí: „*Druhý dóm je, jako předešlý, opět spojen s povrchem komínem. Avšak toto spojení má již větší význam; na povrchu je to tzv. „Pátá sluj“, která byla odkryta při zakládání střední etáže. Po průtrži 28. května 1942 se propadl sloupec hlin, který ji ucpával, o několik metrů níže a v odkrytých vrstvách bylo nalezeno množství kostí, mj. i celá koňská lebka, dále několik koňských čelistí a část sobí lebky.*“ O tom, že Pátá sluj je totéž jako tzv. Komín Srbských jeskyní (vchod 23-007/C) tedy netřeba nadále pochybovat.

23-007 Systém Srbské jeskyně – Netopýří jeskyně v lomu na Chlumu u Srbska byl prodloužen několika menšími prolongačními pokusy, zejména v oblasti dómu Katedrála v Netopýří jeskyni. V nejnižším bodě Katedrály bylo v roce 2008 objeveno členité těsné pokračování se stoupající chodbičkou a celkovou délkou zhruba 10 m. Prolongační práce probíhaly i v horní části téhož dómu, v chodbě zvané Vlčí vyhlídka. Zde bylo v letošním roce objeveno z větší míry volné pokračování s délkou přibližně 25 m s menší sínkou. Nový objev ve Vlčí vyhlídce je ukončen komínkem vyplněným hrubými terasovými šterky s valouny až 15 cm velkými, a to v hloubce 31 m pod povrchem. Délka celého systému Srbské jeskyně – Netopýří jeskyně se za poslední dva roky zvětšila zhruba o 35 m na celkových 1 265 m.

24-101 Studniční jeskyně v úbočí Mokrého vrchu zhruba 1 km j. od Bubovic byla osazena uzamykatelným uzávěrem.

24-124 Mezerník v lomu Čefinka u Bubovic byl zcela zasypán vnitřní výsypkou lomu.

25-013 Skulina a 25-014 V suti jsou dvě menší jeskyně ve v. části Petzoldova lomu na levém břehu řeky Berounky mezi Srbskem a Karlštejnem. Jako první dokumentovali některé jeskyně v této části lomu TURNOVEC a FAJSTOVÁ (1967). Pod vedením Z. Menglera (ČSS ZO 1-04 Zlatý kůň) zde byla na přelomu let 2008 a 2009 zahájena pokusná prolongace v původně jen několik metrů hluboké propáستce se jménem V suti. Dne 21. ledna 2009 se podařilo objevit ve dně propáستky více než 20 m dlouhé klesající pokračování, směřující zhruba do prostoru za další jeskynní vchod se jménem Skulina. Do prací se později zapojili i jeskyňáři ZO 1-11 Barrandien pod vedením L. Vlka, kteří nově objevené podzemní dutiny a jejich prostorové vztahy k ostatním dříve známým jeskyním v lomu podrobně zmapovali. Celá jeskyně V suti dosáhla délky 49 m a hloubky od vchodu 13 m. Prolongace se od počátku dubna 2009 zaměřila i na výše zmíněnou nevelkou dutinu 25-013 Skulina, ve které bylo zatím dosaženo délky zhruba 14 m s denivelací 4 m.

26-002 Na Javorce (těž Pod Javorkou, Javorka). V posledních dvou letech došlo k podstatnému rozšíření známého rozsahu jeskyně, která tím potvrdila svoje zařazení mezi nejvýznamnější jeskyně v Českém krasu i v celých Čechách. Nepochybně se jedná o největší jeskynní objev v Českém krasu od roku 1988, kdy byla objevena jeskyně Ementál. Výsledky průzkumných prací a dílčí objevy dalších částí této členité jeskyně byly poměrně široce publikovány (ŽÁK 2003; DRAGOUN 2005, 2006a-c; ŽÁK 2006; DRAGOUN, VEJLUPEK a NOVOTNÝ 2007, 2008, 2009) a zde jsou tedy shrnuty jen nejdůležitější údaje. V posledních dvou letech došlo zejména k průzkumu a objevům ve vyšší, obtížně přístupné části jeskyně, značně vzdálené od vchodu. Podle DRAGOUNA, VEJLUPEKA a NOVOTNÉHO (2009) měla jeskyně k 31. prosinci 2008 1 150 m délky. V průběhu léta roku 2009 došlo k dalším objevům. V z. části jeskyně nejvíce vzdálené od vchodu byla objevena poměrně rozměrná dutina s délkou přes 30 m a další jeskynní propast. Nové prostory nebyly do uzávěrky tohoto příspěvku přesně zmapovány,

délky jeskyně k datu uzávěrky dosáhla 1470 m. Stala se tak třetí nejdelší jeskyně Českého krasu i celých Čech. Délka jeskyně se tak za poslední dva roky (od minulé aktualizace, ŽÁK et al. 2007) zvětšila o 570 m. Hloubka měřená od horního vchodu se nezměnila a činí 104 m.

3. Nově evidované jeskyně

Pokud je autorům tohoto příspěvku známo, tak v uplynulých dvou letech nedošlo v Českém krasu k objevu žádné větší, dříve neznámé jeskyně. Bylo ale odkryto několik menších dutin v lomech a databáze jeskyní byla také doplněna o několik malých dutin se vchody v přirozeném terénu mimo lomy. Některé z nich byly již dříve známy, ale nebyly v databázi podchyceny. V uplynulých dvou letech byly nově evidovány tyto jeskyně:

11-044 Hana a 11-045 Geoda. Odstřelem v lomu VČS – západ byly dne 1. července 2009 odkryty vchody dvou menších jeskyní s kalcitovými krystaly na některých stěnách dutin. Jeskyně se nacházely přibližně pod prostorem, kde byly v první polovině 70. let 20. století objeveny těžbou jiné dvě jeskyně s kalcitovými krystaly na stěnách (11-022 Krystalová objevena 17. října 1971 a 11-026 Velká krystalová objevena 25. srpna 1974; obě byly nedlouho po objevu odtěženy).

Dutiny zjištěné v roce 2009 měly stěny pokryty kalcitovými skalenoedry o velikosti do 15 cm, s povrchem obvykle potaženým matnou zrnitou vrstvou kalcitu. Jeskyně 11-045 Geoda s délkou 4 m se nacházela zhruba 15 m severně od dutiny 11-044 Hana s podobnou délkou okolo 4 m, vchody obou jeskyní byly přibližně v polovině výšky stěny etáže. Po odtěžení rozvolněného materiálu z odstřelu se v nižší úrovni, u paty stěny etáže, objevilo neprůlezně propojené pokračování jeskyně Hana s délkou 9 m. Souhrn délky obou částí jeskyně Hana tedy činí 13 m. Z obou jeskyní byly odebrány vzorky pro muzejní sbírky a případný budoucí výzkum. Po dokončení dokumentace (A. Komaško) budou obě jeskyně během podzimu 2009 odtěženy.

12-015 Nad tunelem (Jeskyně H). Tato malá propastovitá jeskyně byla pod písmenem H znázorněna již na mapě jeskyní Damila SKŘIVÁNK A KUČERY (1962). Propáстка byla nedávno vyčištěna od suti a závazky pod vedením M. Hahna. Dosáhla celkové délky 4,4 m a hloubky 2,6 m.

16-009 Pod vyhlídkou. Dosud neevidovaný vchod této malé dutiny (délka 7 m, převýšení od vchodu 2,5 m směrem nahoru) v Císařské rokli byl náhodně nalezen při fotodokumentaci vchodů jeskyní 18. listopadu 2007. Jeskyně byla prozkoumána a orientačně popsána H. Vysokou, J. Zelinkou a K. Žákem 1. prosince 2007.

18-042 Propáстка na Voskopě (též Jájín objev). Tato malá propáстка s hloubkou 2 m dosaženou starším prolungačním pokusem byla doplněna do soupisu jeskyní. Je jedinou dosud evidovanou jeskyní v území v současnosti vyhlašované přírodní rezervace Na Voskopě.

19-009 Nad Malinou. Tato soustava těsných jeskynních vchodů a propadu nad temenem nižší skalní stěny se nachází v zalesněném pásu Skalice, nedaleko od Měňan, 66 m jv. od již dříve evidované jeskyně 19-008 Na Skalici. Vchody nejsou průlezně propojeny, jejich pravděpodobné spojení je zaplněno sedimenty. Průlezný úsek v nejdelší chodbičce jeskyně 19-009 má sice délku jen 2,6 m, jedná se ale o silně zkrasovělý prostor ve vyšší partii vápenců kotýských bez rohoveců. O portálech jeskyní na Skalici se jako o nadějném místě pro speleologickou prolouhaci zmiňuje již STÁRKA (1964). U paty skalní stěny nedaleko jednoho ze vchodů jeskyně 19-009 byla v roce 1989 vyhloubena výzkumná sonda I. Horáčka (další sonda ze stejného období je i před vchodem jeskyně

19-008). Dosud byl zřejmě publikován jen krátký text a nákres V. Ložka pro sondu u vchodu jeskyně ev. č. 19-008 v exkurzním průvodci (CÍLEK et al. 2000).

30-037 Vykližená. Na malou jeskyni v opuštěném lomu Požár (Požáry) II u Řeporyj, západně od činného lomu Vokounka, upozornil koncem srpna 2008 J. Mottl. Lom Požár II je od konce 40. let 20. století opuštěn a částečně zavezen, jeskynní prostory se uvolnily vysypáním výplně a vyhrabáním sedimentu zvířaty. Jeskyně se skládá z puklinovitých komínů s několika vchody ve stěně a ze zhruba 3 m dlouhé vodorovné chodbičky. Celková délka prostor je 6 m, denivelace 3 m.

4. Závěr

Za dva roky od uveřejnění poslední aktualizace soupisu jeskyní se díky prolongacím, novým objevům a přesnější evidenci a mapování zvětšila souhrnná evidovaná délka jeskyní Českého krasu o 886 m na celkových 22 830 m. K největším objevům za uplynulá dva roky došlo v jeskyni Na Javorce, kde bylo prozkoumáno dalších 570 m jeskynních prostor. Za druhý nejvýznamnější lze považovat objev pokračování v jeskyni Tetínská propáстка II.

V databázi jeskyní Českého krasu je k datu uzávěrky zahrnuto 683 speleologických objektů. Nově bylo během dvou let podchyceno 7 dosud neevidovaných menších jeskyní. Několik malých jeskyní zaniklo odtěžením nebo jsou nepřístupné vzhledem k zasypání vchodů. Bylo vybudováno několik nových uzávěrů vchodů jeskyní. Počet jeskynních vchodů v Českém krasu s možností uzamčení se tak zvýšil na 41.

V tabulce 1 je aktuální pořadí 50 největších jeskyní Českého krasu k 1. 10. 2009, řazené podle celkové délky jeskynních prostor.

Literatura

- CÍLEK V., HLAVÁČ J., LOŽEK V., VALEČKA J., ŽÁK K. (2000, edited by P. HAVLÍČEK, J. TYRÁČEK): *International Union for Quaternary Research, Commission for the Study of Holocene, Bohemian field conference, September 10–12, 2000.* – Exkurzní průvodce. Český geologický ústav: 1–31. Praha.
- DIEDRICH C. G., ŽÁK K. (2006): Prey deposits and den sites of the Upper Pleistocene hyena *Crocota crocota spelaea* (Goldfuss, 1823) in horizontal and vertical caves of the Bohemian Karst (Czech Republic). – *Bulletin of Geosciences*, 81, 4: 237–276.
- DRAGON J. (2005). Co se děje pod Javorkou? – *Speleo*, 43: 8–12. Praha.
- DRAGON J. (2006a): Jeskyně Na Javorce, nejvýznamnější objev roku 2005 v ČR. – *Všenorský zpravodaj, Informace*, č. 2/2006: 6–7. Obecní úřad. Všenory.
- DRAGON J. (2006b): Nové objevy v jeskyni Na Javorce v Českém krasu. – *Speleofórum*, 25: 16–18. Praha.
- DRAGON J. (2006c): Wabiho propast pod Javorkou v Českém krasu. – *Speleo*, 46: 15–17. Praha.
- DRAGON J., VEJLUPEK J., NOVOTNÝ J. (2007): Boom pod Javorkou. – *Speleofórum*, 26 (2007): 16–19. Praha.
- DRAGON J., VEJLUPEK J., NOVOTNÝ J. (2008): Jeskyně na Javorce v Českém krasu 2007. – *Speleofórum*, 27 (2008): 30–31. Praha.
- DRAGON J., VEJLUPEK J., NOVOTNÝ J. (2009): Překvapení pod Javorkou. – *Speleofórum* 28 (2009): 33–35. Praha.
- HROMAS J. (Ed. 2009): *Jeskyně. Chráněná území ČR XIV.* – Agentura ochr. přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno. 1–608.
- KOLČAVA M., ZAPLETAL J. (2008): Zpráva o činnosti speleologického klubu ZO ČSS 1-05 Geospeleos z období 2007–2008 v Českém krasu. – *Český kras*, XXXIV: 21–30. Beroun.

- KUČERA B. (1985): Jeskyně skupiny 23 v Českém krasu. – *Československý kras*, 36: 29–61. Praha.
- NAKLÁDAL P., KOCOUR (MORAVSKÝ), KNAK, RODINA GUMÁKŮ, WIKKY, J., STANKOVIČ, Z., JÁNĚ, J., DOHNAL (2003): Rozpojování hornin pomocí speciálních nábojek. – *Speleo*, 38: 20–33. Praha.
- NAKLÁDAL P., DOHNAL J., GOLIÁŠ V., JÁNĚ Z., MACHULKA M., MAJER M., VALENTA J. (2005): Copak nám to teče pod Tetínem II aneb proč kopat v Tetínských propástkách. – *Speleo*, 41: 23–27. Praha.
- NAKLÁDAL P., HRDÁ J., VYSOKÁ H., GOLIÁŠ V., TETÍŇÁCI (2004): Copak nám to teče pod Tetínem? – *Speleo*, 39: 3–12. Praha.
- SKŘIVÁNEK F. (1954): Jeskyně na Chlumu v Českém krasu. – *Československý kras*, 7: 25–34. Brno.
- SKŘIVÁNEK F., KUČERA B. (1962): Krasové jevy na Damilu v Českém krasu. – *Československý kras*, 13: 7–21. Praha.
- STÁRKA V. (1964): Problémy a možnosti speleologického výzkumu v Českém krasu. – *Československý kras*, 15: 142–144. Praha.
- ŠANTRŮČEK S. (1945): Objev nových jeskynních prostor ve vápencích pražského okolí. – *Turistické noviny*, 1: č. 11, ze dne 28. 9. 1945. Praha. (zřejmě se zachovalo jen v Ústřední tělovýchovné knihovně FTVS UK, signatura C872).
- TURNOVEC I., FAJSTOVÁ Č. (1967): Krasové jevy údolí Berounky mezi Srbskem a Karlštejnem. *Československý kras*, 18: 39–48. Praha.
- ŽÁK K. (2003): Historie výzkumu a stručný geologický popis jeskyní na Javorce u Karlštejna. – *Speleo*, 37: 11–14. Praha.
- ŽÁK K. (2006): Geologický a karsologický popis jeskyně Na Javorce. – *Speleofórum*, 25: 19–20. Praha.
- ŽÁK K., KOLČAVA M., JÄGER O., ŽIVOR R. (2003): Evidence jeskyní Českého krasu – stav k 1. říjnu 2003. – *Český kras*, XXIX: 5–20. Beroun.
- ŽÁK K., KOLČAVA M., JÄGER O., ŽIVOR R. (2005): Evidence jeskyní Českého krasu – stav k 1. 10. 2005. *Český kras*, XXXI: 19–21. Beroun.
- ŽÁK K., KOLČAVA M., JÄGER O., ŽIVOR R. (2007): Evidence jeskyní Českého krasu: doplňky a změny za období 1. 10. 2005 až 1. 10. 2007. – *Český kras*, XXXIII: 28–30. Beroun.

Tab. 1. Pořadí jeskyní Českého krasu podle délky, stav k 1. 10. 2009.**Table 1.** Rank of caves of the Czech Karst based on their length, as of October 1, 2009.

Pořadí	Ev. č.	Název jeskyně a synonyma	Lokalizace hrubě	Délka
1	11-007	Koněpruské jeskyně	Zlatý kůň	2 050
2	25-029	Ementál (Jezerní Ementál)	okolí Srbska	1 884
3	26-002	Na Javorce (též Pod Javorkou, Javorka)	Javorka a okolí	1 470
4	24-026	Arnoldka	lom Čerínka	1 360
5	23-007	Systém Srbské jeskyně – Netopýří jeskyně	lom Na Chlumu	1 265
6	24-020	Čerínka (též Palachova propast)	lom Čerínka	630
7	15-005	Martina	Koda	445
8	21-001	Nad Kačákem	údolí Kačáku	390
9	23-010	Barrandova	skály Na Bříči	366
10	14-007	Terasová	Montánka (Kavčí lom)	340
11	18-023	Panama	lomy Homolák a Plešivec	285
12	20-003	Krápníková v Šanově koutě	Šanův kout	280
13	14-017	BUML	Kruhový lom	274
14	24-029	Únorová propast	lomy Amerika – východ	268
15	23-052	Fialová	lom Na Chlumu	236
16	11-040	Novoroční	VČS – západ	200
17	24-028	Večerní (odtěžena)	lom Čerínka	190
18	17-002	Podtraťová	Tomáškův lom a okolí	180
19	25-025	Dynamitka (včetně propojené jeskyně Severní)	Beranův lom	180
20	21-054	Arnika	údolí Propadlé vody	175
21	12-003	Nová na Damilu	Damil	156
22	14-001	Portálová	Montánka (Kavčí lom)	155
23–24	11-014	Nová propast na Zlatém koni	Zlatý kůň	150
23–24	14-032	Elektrifikační II	okolí Srbska	150
25	13-024/B	Tetínská propáстка II	Tetínská rokle	147,5
26	24-006	Amerika II	lomy Amerika – západ	138
27	20-007	Schülerova	V Kozle	130
28	18-038	Malá Panama	lomy Homolák a Plešivec	128
29–33	18-016	Ctiradova (odtěžena a zavalena)	lomy Homolák a Plešivec	120
29–33	18-021	Jezerní propast (vchod zavalen)	lom VČS – východ	120
29–33	24-005	Amerika I	lomy Amerika – západ	120
29–33	25-024/B	Marie	Beranův lom	120
29–33	30-001	Svatoprokopská (odtěžena)	Prokopský lom	120
34	24-027	Pavoučí (odtěžena)	lom Čerínka	118
35	29-019	Nedělní	Radotínské údolí – lom Špička	110
36	18-036	Lucie (odtěžena)	lom VČS – východ	98,5
37	14-014	Volarská	Montánka (Kavčí lom)	98
38	21-015	Nová Aragonitová	Solvayovy lomy – Paraple	89
39	13-004	Turské maštale (suma všech torz odtěžené jeskyně)	Tetínská rokle	86,5
40	21-013	Stará Aragonitová	Solvayovy lomy – Paraple	86
41	17-005	Kostelík	Tomáškův lom a okolí	85
42	21-045	Lilijicová	Svatojánská skála	83
43	17-006	Tomášková propast	Tomáškův lom a okolí	80
44	13-006	Tetínská chodba	Tetínská rokle	79
45	18-013	Jatka 86 (odtěžena)	lomy Homolák a Plešivec	78
46	11-021	Propast ve VČS (odtěžena)	VČS – západ	77
47	18-017	Šárka (odtěžena)	lomy Homolák a Plešivec	76
48	27-014	Čtrnácti pomocníků (část odtěžena, zavalena)	lomy Branžovy	75
49	11-023	V prostoru Liščích děr (odtěžena)	VČS – západ	74,5
50	14-002	Systém Traťová – Kontrarevoluční	okolí Srbska	71